

..... Σ Η Μ Α

Ο.- 'Ακούτε τή λαογραφική επιπομπή τοῦ σταθμοῦ μας " Ποντιαιοὶ ἀντίλαλοι ",
ποῦ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Βόσταθιάδης.

Μουσική ἐπιμέλεια 'Ηρακλῆ Κοκοζίδη.

..... τὸ σῆμα σβῆνει

Ο.- Κιὰ ὁμορφὴ ἱστοριοῦλα θὰ σᾶς παρουσιάσωμε σήμερα, φίλοι μας, εἶναι ἀπὸ
ἐκεῖνες τὲς ἱστοριοῦλες τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ, ποῦ τίς ἔσωσε ὁ ἴδιος. Τὸ
θέμα αὐτῆς τῆς ἱστοριοῦλας, ὁ ἔρωτας καὶ πάλιν.

'Η ὑπόθεσις ἐξελλίσσεται στὴν κωμόπολη - Σταυρί - τοῦ Πόντου. 'Ανά-
μεσα σὲ δύο χαριτωμένα παιδάκια τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου - στὴν Κλεονί-
κη καὶ στὸν Γιάγκιον - ἀναπτύσσεται μιὰ ἀδερφική φιλία. Καὶ τὰ δύο ὁρ-
φανά ἀπὸ πατέρα.

Περνοῦν τὰ χρόνια καὶ ἡ ἀδερφική φιλία τῆς Κλεονίκης καὶ τοῦ
Γιάγκου ἐξελλίσσεται σὲ ἔρωτα. 'Η μητέρα τῆς Κλεονίκης τὰ ἔραθε ὅλα,
ὅμως δὲν θέλει καθόλου τὸν Γιάγκιο, γιατί εἶναι φτωχός. Τὴν μονόκριβη
κόρη της τὴν προορίζει κάπου στὰ ξένα, ὅπου ἔχει συγγενεῖς, μὲ τοὺς
ὁποίους ἀλληλογράφησε καὶ οἱ ὁποῖοι τῆς ἐξασφάλισαν γαμπρὸ πλούσιο.
'Η μητέρα τῆς Κλεονίκης εἶναι φτωχή καὶ θέλει νὰ κἀν γαμπρὸ πλούσιο
γιὰ νὰ ἐξασφαλιστῇ καὶ ἡ ἴδια στὴ ζωή. 'Αλλὰ αὐτὰ εἶναι ὑπολογισμοί,
χωρὶς τὸν ξενοδόχο. Τὲ νὰ κἀν τώρα; Νὰ τὴν ἀπειλήσῃ τὴν κόρη της, νὰ
τὴν ἐκβιάσῃ; Προτιμᾷ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν μέθοδο τοῦ καλοῦ τρόπου. 'Ἔτσι
ἀρχίζει ἕνας διήλογος μάνας καὶ κόρης.

Κ.- Εἶπα σε, ξάῃ μὴ ζορλαεὺς, μάννα ἀτόν κί θέλω,
τά πλούτια τ'νι' ὅλα τὰ καλὰ τ', ἐγὼ ἄλλον θὰ παίρω.

Ο.- Καὶ ἀρχίζει ἡ μάννα τὰ γλυκόλογα μὲ τὸν μοναδικὸ σκοπὸ, νὰ τῆς ἀλλάξῃ
γνώμη.

Μ.- Καὶ, ρίξτε μ', τίναν ἀγαπᾶς; Λειβάδι μ', τοιτσεκόπον,
γουργυρὰν νὰ γίνουμαι σ' ἐσέν, μὴ τυραννίεις τὸ φῶπο μ'.

Κ.- Μάννα, ἐγὼ κί θ' ἀντρίζω, σὸν κόσμον κί θ' ἐμπαίνω,
σὰ μαναστήρια θάπλω, σὰ μακρυὰ θὰ φεύω.

Μ.- Πουλόπο μ', τριαντάφυλλον, ἔλα κάθαι σὸ γιάν' ἱμ,
τὸ φῶπο σ' νὰ μυρίσινουμαι, παρχαρί τουτουγιάν' --ι.

Κ.-

- K.- Μάνα, τό τριαντάφυλλο σ', τῇ φῆς ἰσ' εὐοδείαγ,
τέρεν νά μὴ μαραιν' τς ἄτο, μὴ χάντς ἄτο καμμίαν.
- M.- Ἄστρον, πουλόπο μ', λαμπερόν, πανσέληνον φεγγάρι,
ἔλα καὶ ποῖσο με χατήρ', σ' ἐκεῖν' τό παλληκάρι.
- K.- Τῇ κάμου, μάνα, μὴ νουνίεις γιὰ τ' ἐκεῖνον τέ νέον,
σαεῶ πάντα τό χατήρ' τς ὡς σ' ἐκεῖνοῦ καὶ πλέον.
- O.- Τὰ γλυκὰ λόγια τῆς μάνας δέν μπόρεσαν νά ἀλλάξουν τῇ σκέφῃ τῆς κό-
ρης καὶ νά σβήσουν τῇ φλόγα τῆς καρδιάς της.
- M.- Ὅπου ἀνθίζνε τὰ δέντρα, κι' ἀνθίζνε τὰ τσιτσένια,
ὅπου ποτάμια καὶ νερά, πουλί μ', σά θαλασσοῦρια,
εἶπες με κάποτε ἕναν " ναί ", ἄλλοῦ τερεῖ τ' ὀμμάτι σ',
τρανόν πελιάν ἐτσιάτεφα, ἀνάθεμα τ' ἰνάτ' ἰσ'.
- O.- Θαρρεῖς καὶ τὰ λόγια τῆς μάνας ἀναφαν πιά πολύ τῇ φλόγα τοῦ ἔρωτα
τῆς κόρης της. Ἡ μάνα πετυχαίνει ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Ὁ νοῦς τῆς κό-
ρης φτερουγίζει τώρα κοντά στόν ἀγαπημένο της, τόν Γιάχκον, καὶ γιὰ τὴν
ἄλλο, πού τῆς μιλάει τόση ὥρα ἡ μάνα της - τόν πλούσιο τῆς ξενιτειᾶς-
δέν ἀφιερώνει τῇ σκέφῃ της οὔτε γιὰ ἕνα δευτερόλεπτο.
- K.- Θάλασσα μέ τὰ κύματα, ποτάμια ἀφρισμένα,
τρανόν φουρτούνα σὴν κάρδια μ', κ' ἐν ἄτος γιὰ τ' ἐμένα.
- O.- Καὶ ἡ μάνα κάνει τὴν τελευταία προσπάθεια.
- M.- Σὴν ξενιτεῖαν λίσκεται, ρουδόπο μ', γιὰ τ' ἐσένα,
σά θαλασσοῦρια κἀόεται, περμέν' καλόν ἡμέραν.
Τοῦ κόσμου ὅλα τάμαλά, Παράδεισον θά δεῖξε,
κονάκια, σπίτια ὑψηλά, Βασίλισσαν θά θῆξε.
- K.- Κόλασιν, μάνα, γιὰ τ' ἐμᾶς, τὰ πλούτια ἐνεχιτίαν,
καλότσια τὰ καλύβια μουν, ὡς μέν' σὴν ξενιτεῖαν.
Ἕναν πουλόπον μαναχόν πετᾷ χωρὶς φωλέαν,
τό ἔχ' ἄθε ἀραεῦ' ν' εὐρήν', νά γίνεται στερέαν.
- M.- Ποῖον πουλόπον ἀραεῦς', νά χπῖζ' ἐσέν φωλέαν,
νά κελᾷδῆς, νά χαίρεσαι, ἄμον τόν ξενιτέαν,
ποῖον πουλόπ' ἀραεῦς, νά γίνεται στερέαν,
στεῖλον καὶ δός ἄτο χαπάρ', γουρπάν σὸν ξενιτέαν;
- K.- Ἄς λέγω σε, μονίτσα μου, γιὰ τ' ἐξιον παλληκάρι,
θά χτῖζ' φωλέαν γιὰ τ' ἐμέν, π' ἔχ' τῇ θεοῦ τῇ χάριν.
- O.- Στό σημεῖο αὐτό ἡ μάνα θυμίζει στήν κόρη, πῶς στό σπῖτι, στό ὁποῖο θέ-
λει νά γίνῃ νύφη, εἶναι πᾶρτωχο.

Η.- 'Αοῖνον χάριν ὁ Θεὸν, δῶκεν ἄτον κορτσόπο μ';
Ν' ἀηλί τῇ μάνα π' ἔχ' ἄτον, ποῦ θά ἐφτάη σε τόπον;

Κ.- Καρδίαν τόπον, ἔχ' τρανόν, χέρια εὐλογημένα,
τραβωδιάνος καὶ λυριτσῆς, ἃ τ ὅς ἐν γιά τ' ἐμένα.

Η.- 'Αφῆντες, κορτσόπο μ', τὸν ξιαγίλιν, ὀλίγον κᾶθικα νοῦντσον,
ἐκεῖνον τίναν θέλεις ἐσύ, παρέμ δέβα καὶ τοῦρξον.

Κ.- 'Εγὼ τὸν Γιάγιον ἀγαπῶ, τῇ φῆς ἱμ ὁ στερέας,
τά τσιάπουλας ἄτ' ἡι' ἀλλάζω, σ' ἐσὸν τὸν ξενιτέαν.

Ο.- 'Απογοητεύεται ἡ μάνα καὶ κλαίει τὴν κακὴ της μοῖρα.

Η.- Ν' ἀηλί ἐμέν τὴν ἄχαρον καὶ τὴν ἀμουρατσόζαν,
ἄλλο τιδέν ἡι' ἵνεται, ἀνάθεμά σε τσοῦνα.
Μανάχον, τέκ' καὶ μαναχόν, σὸν κόσμον κανέν κ' ἔχω,
τῇ γούλα σ' ἱμ τὸ τέρεμαν, ποῦ νά πάω καὶ τρέχω;
..... ἀκούεται λύρα.....

Κ.- 'Ακούς, μάνα, πῶς μελαΐδῃ, τ' ἐμὸν ὁ Γιάγιον ἔρται.
τῇ λύραν ἄτ' πῶς κακανίζ', σὴν ἀπαντῇ μ' ἐσθ' ἡι' ἔρται.

..... ΛΥΡΑ+ΤΡΑΓΟΥΔΙ (Γιάγιος τραγουδᾷ)

Κ.- Μάνα, ἐμεῖς ἐδώκαμε μικροί, ἐγάπην σὸ Σχολεῖον,
ὁ, τι ἐδῶκεν ὁ Θεὸν σ' ἐμέτερον τὸ βλον.

Ο.- 'Ἡ μάνα ὑποχωρεῖ μπροστά στήν ἐπιμονή τῆς κόρης. 'Ο ἔρωτας στάθηκε ἀν-
κητος καὶ πάλι. 'Ἡ μάνα θέλησε μὲ τὴ λογικὴ νά πείσῃ τὴν κόρη της, πῶς
πρέπει νά ἀλλάξῃ γνώμη καὶ νά πάρῃ τὸν πλούσιον. "Ὅμως τὰ προβλήματα τῆς
ζωῆς δέν λύνονται μονάχα μὲ τὴν ψυχρὴ λογικὴ. Πολλές φορές τὸ θερμὸ αἰ-
σθημα δίνει καλλίτερες λύσεις. "Ἐπειτα τὸ αἶσθημα αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀνεξάν-
τλητὴ πηγὴ δυνάμεως - εἶναι ἡ θέληση τῶν δυὸ ἐρωτευμένων, νά κάνουν τὴ
ζωὴ τους εὐτυχισμένη.

..... ἡ λύρα σταματᾷ.....

Καὶ ἡ μικρὴ αὐτὴ ἱστορία κλείνει μὲ τὰ λόγια τοῦ Γιάγιου, τὰ ἀπευθυνό-
μενα πρὸς τὴν πεθερὰ του, τῇ μητέρα του.

..... Λ Υ Ρ Α

'Αοῦτ' ὁ κόσμος ψεύτικον, ὅλ' τὴν παρὲν πιστεύνε,
τ' ἀνθρώπ' τὰ κᾶλλια λύουνταν, ὅλ' σὴν ἰγὴν ἐμπαινε.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Σχολιάσαμε μιά μικρή ιστορία, γύρω από τό έρωτικό ειδύλλιο τής Κλεονίκης καί τοῦ Γιάννου, πού τό έσωσε ή Παράδοση καί πού μάς απέ-
στειλε ό κ.Κωνσταντῖνος Ἀναστασιάδης, Νέα-Κρώμνη 48, Δράμα, τόν όποιο
καί εύχαριστοῦμε.

Μέ τούς ἀκόλουθους σκόπους καί τραγούδια κλείνομε τό πρόγραμμά
μας.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Κοντά σας καί πάλι τήν έρχόμενη Πέμπτη, αὐτή τήν ὥρα.

..... Σ Η Μ Α

Μετεδόθη ή λαογραφική μας έκπομπή " Ποντιακοί ἀντίλαλοι ".

Τό κείμενο έγραψε ό συνεργάτης μας Στάθης Εῤσταθιάδης.

... " τό σῆμα σβήνει